

Sygn. akt I ACa 510/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 2 czerwca 2016 r.

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: SSA Beata Wolfke-Kobzar

Sędziowie: SSA Adam Jewgraf

SSO del. Elżbieta Czaplicka (spr.)

Protokolant: Roksana Krawczyk

po rozpoznaniu w dniu 2 czerwca 2016 r. we Wrocławiu na rozprawie

sprawy z powództwa **R. B., Z. B., D. M. (1), W. M.**

przeciwko **D. M. (2)**

o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności

na skutek apelacji powodów i zażalenia pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Opolu

z dnia 29 grudnia 2015 r. sygn. akt VI GC 91/14

- 1. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie II w ten sposób, że podwyższa zasądzone tam koszty procesu do kwoty 4.201,50 zł;**
- 2. oddala zażalenie pozwanego w pozostałym zakresie oraz apelację powodów w całości;**
- 3. zasądza od powodów solidarnie na rzecz pozwanego 2.730 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania odwoławczego.**

UZASADNIENIE

Powodowie R. B., Z. B., D. M. (1) i W. M. wnieśli w oparciu o art. 840 § 1 pkt 2 i 3 k.p.c. pozew o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego, zaopatrzonego w klauzulę wykonalności nadaną postanowieniem Sądu Okręgowego w Opolu sygn. akt VI GCo 66/04 na rzecz pozwanego, tj. na rzecz D. M. (2) oraz zaopatrzonego w klauzulę wykonalności przeciwko małżonkom dłużnika, tj. przeciwko Z. B. (postanowieniem Sądu Okręgowego w O. sygn. akt VI GCo 187/oS) i D. M. (1) (postanowieniem Sądu Okręgowego w Opolu VI GCo 95/05) prawomocnego wyroku zaocznego Sądu Okręgowego w Opolu z dnia 1 lutego 2000 r., którym zasądzono na rzecz pierwotnego wierzyciela powodów, tj. na rzecz spółki (...) Sp. z o.o. kwotę 125.916,82 zł wraz z odsetkami ustawowymi liczonymi od kwot i dat szczegółowo wskazanych w ww. wyroku. Powodowie twierdzili, że wydanie na rzecz pozwanego D. M. (2) klauzuli wykonalności przeciwko pierwotnym dłużnikom, tj. przeciwko Panu R. B. i W. M. nastąpiło bez podstawy prawnej, a co za tym idzie także nadanie klauzuli wykonalności przeciwko małżonkom dłużników, tj. przeciwko Z. B. i D. M. (1) nastąpiło wbrew prawu. Umowa cesji wierzytelności przedłożona do akt sądowych przez pozwanego nie zawierała podpisów urzędowo poświadczonych. Przedłożony przez pozwanego dokument był tylko i wyłącznie poświadczoną przez notariusza za zgodność z oryginałem kserokopią umowy, która nie zawierała poświadczonych

notarialnie podpisów. Dodatkowo podnieśli, że umowa przelewu wierzytelność z dnia 31 stycznia 2004 r. opiewała na kwotę 55.811,63 zł, i obejmowała zarówno niespłacone jeszcze należności wynikające z wyroku zaocznego Sądu Okręgowego w Opolu z dnia 1 lutego 2000 r., sygn. akt VI GC-987/99 oraz należności zasądzone nakazem zapłaty Sądu Rejonowego w O. z dnia 21 lutego 2003 r., sygn. akt V GNc 9630/02. Rzekomy aneks do tejże umowy wedle ich oceny jest nieważny, albowiem został zawarty dnia 3 stycznia 2004 r., a więc przed datą zawarcia umowy przelewu wierzytelności oraz wskazuje kwoty niezgodne z rzeczywistym stanem zadłużenia. Powodowie zarzucili także, iż zobowiązanie powodów względem pozwanego wygasło wskutek zapłaty z uwagi na liczne wpłaty zarówno za rzecz pierwotnego wierzyciela jak i pozwanego, także w wyniku działań organu egzekucyjnego.

Pozwany w odpowiedzi na pozew wniósł o jego oddalenie w całości oraz o zasądzenie na jego rzecz kosztów postępowania z tego powodu, że powodowie nie zaprzeczyli zdarzeniom, na których oparto nadanie klauzuli wykonalności, nie twierdzili, że nie wystąpiły albo nie wywołały skutków prawnych w zakresie prawa cywilnego materialnego. Zarzuty jakie powodowie podnieśli mogły być natomiast skutecznie podniesione jedynie w zażaleniu na postanowienie o nadaniu klauzuli wykonalności wydanego przez Sąd, tj. na podstawie art. 795 kpc. Odnosząc się do zarzutu zaspokojenia przez powodów całości wierzytelności objętej tytułem wykonawczym pozwany wskazał, że dokumenty przedłożone przez powodów w postaci wpłat na rzecz pozwanego oraz zaświadczenia organu egzekucyjnego o wpłatach nie świadczą w żaden sposób o tym, że wierzytelność pozwanego wygasła.

Sąd Okręgowy ustalił:

Wyrokiem zaocznym z dnia 1 lutego 2000 r. Sąd Okręgowy w O. Sąd Gospodarczy zasądził od pozwanych R. B. i W. M. na rzecz (...) Sp. z o.o. w Z. kwotę 125.916,82 zł wraz z odsetkami ustawowymi liczonymi od kwot częściowych oraz umorzył postępowanie co do kwoty 20.355,62 zł, a nadto zasądził od R. B. i W. M. solidarnie na rzecz (...) Spółki z o.o. w Z. kwotę 8.913,70 zł tytułem zwrotu kosztów wpisu oraz kwotę 8.000 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego a ponadto postanowieniem z dnia 19 maja 2004 r. nadał wyrokowi klauzulę wykonalności na rzecz D. M. (2), na którego przeszło uprawnienie wierzyciela „(...) Spółka z o.o. z/s w Z.. (...) Sp. z o.o. złożył do Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym Rewiru IV przy Sądzie Rejonowym w O. wniosek o wszczęcie postępowania egzekucyjnego przeciwko R. B. i W. M. na podstawie wyroku zaocznego opisanego wyżej, zaopatrzonego w rygor natychmiastowej wykonalności. W oparciu o w/w wniosek Komornik ten wszczął postępowanie egzekucyjne. pod sygn. akt IV KM 105/00. Następnie postępowanie to prowadzone było przez Komornika Sądowego Rewiru III przy Sądzie Rejonowym w O. pod sygn. akt III KM 1155/05.

W dniu 21 lutego 2003 r. Sąd Rejonowy w O. wydał nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym, w którym nakazał, aby pozwani R. B. i W. M. zapłacił solidarnie na rzecz (...) Spółki z o.o. w Z. 19.296,00 zł tytułem kosztów procesu. Na podstawie w/w nakazu prowadzone było postępowanie egzekucyjne przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w O. M. B. pod sygn. akt KM 139/05 a obecnie prowadzone jest pod sygn. akt KM 307/13.

W dniu 31.01.2004 r. (...) Sp. z o.o. w W. zawarła z D. M. (2) umowę przelewu wierzytelności przysługującej mu względem dłużników R. B. i W. M. na kwotę 676.089,70 zł. powiadamiając o tym dłużników. Na podstawie aneksu z dnia 03.01.2004 r. strony postanowiły, że łączna kwota wierzytelności opiewa na kwotę 807.089,70 zł.

Po zweryfikowaniu wszystkich dowodów wpłat dokonanych przez powoda, a także dokumentów rozliczeniowych pozwanego oraz informacji komorniczych Sąd ustalił, że na dzień 22.01.2015 r. zobowiązanie powodów w stosunku do pozwanego wynosi: z tytułu wyroku z dnia 1 lutego 2000 r. w sprawie VI GC 987/99: należność główna: 100.000,95 zł oraz zadłużenie z tytułu odsetek za okres od dnia 05-04-2011 do dnia 22.01.2015: 46.080,91 zł, łącznie: 146.081,86 zł oraz tytułem nakaz zapłaty Sądu Rejonowego z dnia 21 lutego 2003 r. w sprawie V GNc 9630/02 należność główna: 6.026,53 zł i zadłużenie z tytułu odsetek do dnia 22.01.2015 r.: 2.859,61 zł, łącznie: 8.886,14 zł.

Przy takich ustaleniach Sąd Okręgowy uznał, że powództwo nie zasługuje na uwzględnienie.

Sąd I instancji stwierdził, że przez zdarzenia określone w art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c., należy rozumieć okoliczności faktyczne, z którymi przepisy prawa materialnego wiążą wygaśnięcie zobowiązań, albo które powodują niemożność

egzekwowania świadczeń wynikających z tytułu egzekucyjnego. Do zdarzeń powodujących niemożność egzekwowania świadczeń zalicza się przede wszystkim przedawnienie roszczenia, skorzystanie z dłużnika z prawa zatrzymania, rozłożenie świadczenia obciążającego dłużnika na raty oraz prolongatę terminu spełnienia świadczenia udzieloną dłużnikowi przez wierzyciela. W opinii Sądu Okręgowego, podniesiony przez powoda zarzut naruszenia art. 788 kpc nie zasługiwał na uwzględnienie gdyż podstawą powództwa opartego na normie z przepisu art. 840 § 1 k.p.c. nie jest właściwa dla środków zaskarżenia kwestia wadliwości orzeczenia sądowego lub innego tytułu egzekucyjnego, lecz zasadność i wymagalność obowiązku stwierdzonego tym tytułem. Powództwo o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego umożliwia dłużnikowi merytoryczną obronę przed egzekucją. Zakresem kognicji sądu w tym postępowaniu nie są objęte zarzuty formalne związane z nadaniem tytułowi egzekucyjnemu klauzuli wykonalności. Zarzuty przeciwko klauzuli wykonalności oparte na naruszeniu przepisów postępowania cywilnego mogą być natomiast podnoszone w postępowaniu o nadanie tytułowi egzekucyjnemu klauzuli wykonalności, w drodze zażalenia (art. 795 k.p.c.) Do zarzutów takich należy, m.in. podniesiony zarzut braku wymaganych podpisów na umowie cesji urzędowo poświadczonych, co stanowiło niezbędną przesłankę uwzględniania wniosku wnioskodawcy w rozumieniu art. 788 § 1 k.p.c. Wyłącznie

w postępowaniu klauzulowym sąd bowiem bada, czy dłużnik złożył umowę cesji urzędowo poświadczoną, czy złożony przez dłużnika dokument spełnienia wskazane w art. 788 § 1 k.p.c. wymogi formalne. Sąd I instancji przyjął stanowisko reprezentowane w judykaturze, że argumentami przemawiającymi za uwzględnieniem powództwa nie mogą być te okoliczności, które wskazują, że określony tytuł z przyczyn formalnych nie powinien być opatrzony taką klauzulą

(por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 kwietnia 2007 r., III CSK 416/06; wyrok S.A. w Poznaniu, I ACa 1016/12, LEX nr 1264379; uchwała Sądu Najwyższego z dnia

17 kwietnia 1985 r., III CZP 14/85, OSNCP 1985, nr 12, poz. 192). Sąd Okręgowy podkreślił też, że powodowie nie mogą zmierzać do wzruszenia prawomocnego rozstrzygnięcia sądu stanowiącego tytuł egzekucyjny, gdyż powództwo o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego nie prowadzi do ponownego merytorycznego rozpoznania sprawy zakończonej prawomocnym lub natychmiast wykonalnym orzeczeniem sądowym.

Ponadto Sąd I instancji stwierdził, że powodowie nie udowodnili choć to na nich spoczywał ciężar dowodu zgodnie z art. 6 k.c., faktu wygaśnięcia w całości zobowiązania w stosunku do pozwanego. Sąd przeprowadził dowód z opinii biegłego z zakresu rachunkowości i finansów, w oparciu o którą ustalił, iż pomimo dokonanych wpłat przez powodów, w tym także w trakcie prowadzonego postępowania egzekucyjnego zobowiązanie powodów nadal nie wygasło i na dzień 22.01.2015 r. zobowiązanie powodów w stosunku do pozwanego wynosi: z tytułu wyroku z dnia 1 lutego 2000 r. w sprawie VIGC 987/99: należność główna: 100.000,95 zł oraz zadłużenie z tytułu odsetek za okres od dnia 05.04.2011 r. do dnia 22.01.2015 r.: 46.080,91 zł, łącznie: 146.081,86 zł.

Wyrokiem z dnia 29 grudnia 2015 r. Sąd Okręgowy w Opolu oddalił powództwo oraz zasądził od powodów solidarnie na rzecz pozwanego kwotę 3.600 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Powodowie zaskarżyli wyrok w całości.

Wnosząc o zmianę wyroku przez uwzględnienie powództwa w całości i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów procesu za I i II instancję, w apelacji zarzucili:

- naruszenie przepisów prawa procesowego mogących mieć wpływ na treść orzeczenia, a mianowicie przepisu art. 233 § 1 k.p.c. poprzez brak wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego, gdyż Sąd I instancji nie wyjaśnił prawidłowości cesji będącej podstawą nadania klauzuli wykonalności na rzecz pozwanego zgodnie z art. 788 § 1 k.p.c. oraz całkowicie pominął podniesiony przez powodów w piśmie procesowym z 25 września 2014r. zarzut naruszenia art. 840 § 1 pkt. 1 k.p.c., a także poprzez dokonanie sprzecznych ustaleń z treścią materiału dowodowego i przyjęcie, że w postępowaniu klauzulowym sąd bada, czy umowa cesji spełnia warunki formalne, gdy tymczasem Sąd I instancji tego nie uczynił.

- naruszenie przepisu art. 840 §1 pkt. 1 k.p.c. w zw. z art. 788 § 1 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie, w sytuacji gdy zdarzeniem stojącym u podstaw nadania klauzuli wykonalności na kolejnego wierzyciela – pozwanego była umowa przelewu wierzytelności z 31.01.2004 r., która nie spełniała wymogów określonych w art. 788 § 1 k.p.c., a zatem nie mogła spowodować przejścia uprawnień po powstaniu tytułu egzekucyjnego na inną osobę, niezasadne przyjęcie, że powód nie może w drodze powództwa żądać pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności, mimo że po powstaniu tytułu egzekucyjnego nastąpiło zdarzenie, uzasadniające takie powództwo, a zarzut braku formalnych podstaw do wydania postanowienia o nadaniu klauzuli wykonalności może być podniesiony tylko w zażaleniu na postanowienie o nadaniu klauzuli wykonalności.

Pozwany wniósł o oddalenie apelacji i przyznanie mu solidarnie od powodów kosztów postępowania apelacyjnego.

Pozwany w piśmie z 03.03.2016 r. wniósł zażalenie na orzeczenie o kosztach procesu zawarte w pkt II wyroku Sądu Okręgowego z dnia 29.12.2015r., w części oddalającej wniosek pozwanego o zasądzenie na jego rzecz solidarnie od powodów kosztów procesu ponad kwotę 3.600 zł, zarzucając naruszenie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie i nieuwzględnienie wniosku o zwrot kosztów procesu w pełnej wysokości, domagając się zmiany zaskarżonego postanowienia i podwyższenia zasądzonych kosztów do kwoty 4.402 zł.

Sąd Apelacyjny zważył:

Apelacja nie zasługiwała na uwzględnienie.

Wskazać należy, że zarzuty apelacyjne okazały się nieuzasadnione. Stwierdzić należy, wbrew stanowisku skarżących, że Sąd Okręgowy poczynił prawidłowe dla rozstrzygnięcia sprawy ustalenia faktyczne. Znajdowały one pełne oparcie w zgromadzonym w sprawie materiale dowodowym, którego ocena była właściwa, w szczególności zaś nie naruszała reguł przewidzianych w art. 233 § 1 k.p.c. Tak dokonaną ocenę zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego i poczynione ustalenia faktyczne Sąd Apelacyjny podziela, czyniąc je podstawą swojego rozstrzygnięcia. Sąd Okręgowy, jak wynika z uzasadnienia zaskarżonego wyroku, dokonał analizy zgromadzonego materiału dowodowego, a także poddał ocenie istotne z punktu widzenia rozstrzygnięcia okoliczności.

Wbrew stanowisku apelacji, w okolicznościach sprawy, nie można było przyjąć, że Sąd pominął okoliczność zawarcia umowy cesji pomiędzy pierwotnym wierzycielem a pozwanym. Sąd uznał, że zawarta umowa przelewu wierzytelności była ważna i skutkowałą przeniesieniem wierzytelności zasądzonych wyrokiem zaocznym Sądu Okręgowego w Opolu z 01.02.2000 r. na pozwanego. Skarżący nie precyzują w apelacji jakie konkretne nieprawidłowości cesji nadal kwestionują

i jakich jej nieprawidłowości Sąd I instancji nie zbadał. Odnosząc się do formy

i treści dokumentów umowy przelewu wierzytelności należy podkreślić, że

zgodnie z art. 511 k.c. jeżeli wierzytelność jest stwierdzona pismem, przelew tej wierzytelności powinien być również pismem stwierdzony. Z przepisu tego wynika, że umowa przelewu wierzytelności nie wymaga szczególnej formy pisemnej i to pod rygorem nieważności. A zatem przedłożona umowa cesji wraz z aneksem spełnia wymóg „stwierdzenia pismem” z art. 511 k.c. Z kolei obowiązek przedłożenia umowy przelewu wierzytelności w formie pisemnej z podpisami urzędowo poświadczonymi ustanowiony w przepisie art. 788 § 1 k.p.c. został przewidziany wyłącznie w celu uzyskania klauzuli wykonalności na rzecz następcy prawnego wierzyciela.

W konsekwencji nie można zgodzić się z twierdzeniem powodów, iż z mocy

art. 840 § 1 pkt 1 k.p.c. w zw. z art. 788 § 1 k.p.c. umowa przelewu wierzytelności zawarta w formie pisemnej bez podpisów urzędowo poświadczonych nie powoduje przejścia uprawnień po powstaniu tytułu egzekucyjnego na inną osobę. Zdaniem Sądu Apelacyjnego, taka umowa przelewu wierzytelności jest skuteczna, natomiast nabywca wierzytelności nie powinien w oparciu o taką umowę otrzymać klauzuli wykonalności na swoją rzecz. Powodowie zwrócili także uwagę na wcześniejszą datę aneksu względem umowy przelewu wierzytelności, nie wykazali jednak żadnymi środkami dowodowymi, że fakt ten świadczy o nieważności czy nieskuteczności zawartej umowy przelewu wierzytelności. Błędne datowanie dokumentów nie oznaczają jeszcze, że czynności prawne w nich udokumentowane nie

zostały prawidłowo dokonane, we właściwej kolejności. Oczywistym jest, że zmiana umowy jest przeprowadzana już po jej zawarciu, powinna więc nastąpić w dacie późniejszej. W sprawie istotnym jednak było, że oba dokumenty zostały złożone w postępowaniu klauzulowym, a więc obie czynności zostały dokonane przed nadaniem klauzuli wykonalności na rzecz pozwanego. W umowie przelewu wierzytelności została podana kwota należności głównej 55.811,63 zł, zaś w aneksie 125.918,82 zł (zgodnie z tytułem wykonawczym). Trzeba też dodać, że powodowie domagali się pozbawienia wykonalności tytułu wykonawczego wskazując jako wartość przedmiotu sporu kwotę 101.382,84 zł z tego powodu, że w nowym wniosku egzekucyjnym z dnia 06.03.2013 r. złożonym przez powoda, kwota należności głównej podlegająca egzekucji wynosiła 101.382,84 zł. Tymczasem z opinii biegłego sądowego, będącej podstawą ustaleń Sądu I instancji, której powodowie nie kwestionowali w apelacji, ani w żaden sposób się do niej w apelacji nie odnieśli, wynikało, że na dzień

22.01.2015 r. zobowiązanie powodów w stosunku do pozwanego wynosi: z tytułu wyroku z dnia 1 lutego 2000 r. w sprawie VI GC 987/99: należność główna: 100.000,95 zł. oraz zadłużenie z tytułu odsetek za okres od dnia 05.04.2011 r. do dnia 22.01.2015 r.: 46.080,91 zł, łącznie: 146.081,86 zł.

Sąd I instancji nie dokonał sprzecznych ustaleń z treścią materiału dowodowego, tj. nie ustalił, że w postępowaniu klauzulowym zostały przedłożone umowa przelewu wierzytelności oraz jej aneks z podpisami urzędowo poświadczonymi. Sąd stwierdził wyłącznie, że to w postępowaniu klauzulowym obowiązkiem Sądu jest zbadanie czy umowa cesji spełnia warunki formalne. Sąd nie stwierdził natomiast, że w postępowaniu klauzulowym, w którym nadano klauzulę wykonalności na rzecz pozwanego warunki formalne cesji zostały prawidłowo zbadane.

W piśmie z dnia 25.09.2014 r. (k. 219) powodowie podnieśli zarzut naruszenia art. 840 § 1 pkt 1 k.p.c. w postaci wadliwie nadanej klauzuli wykonalności jako podstawy pozbawienia w/w tytułu wykonawczego wykonalności. Sąd I instancji nie pominął niniejszego zarzutu, odniósł się do niego szczegółowo w swoich rozważaniach, natomiast nie podzielił argumentów przedstawionych przez powodów.

Chybiony był także zarzut apelacji wskazujący, że Sąd przyjął, iż powodowie nie mogą w drodze powództwa żądać pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności, mimo że po powstaniu tytułu egzekucyjnego nastąpiło zdarzenie uzasadniające takiego powództwo, albowiem Sąd I instancji twierdził, że takie zdarzenie w rozumieniu art. 840 k.p.c. w istocie nie nastąpiło.

Sąd Apelacyjny podziela wykładnię art. 840 k.p.c. dokonaną przez Sąd Okręgowy oraz wnioski jakie wywiódł on na podstawie w/w przepisu w okolicznościach niniejszej sprawy.

Przepis art. 788 § 1 k.p.c. w sytuacji przejścia uprawnienia lub obowiązku po powstaniu tytułu egzekucyjnego na inną osobę uzależnia nadanie klauzuli wykonalności przez sąd na rzecz lub przeciwko tej osobie od wykazania przejścia dokumentem urzędowym lub prywatnym z podpisem urzędowo poświadczonym. Bezsprzeczne w sprawie było, że umowa cesji wierzytelności na rzecz pozwanego nie zawierała podpisów notarialnie poświadczonych, a mimo to wbrew art. 788 § 1 k.p.c. została nadana klauzula wykonalności na rzecz pozwanego. Okoliczność, że nadanie klauzuli wykonalności na rzecz pozwanego nastąpiło z naruszeniem prawa nie stanowi jednak zdarzenia w rozumieniu art. 840 § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. stanowiącego podstawę pozbawienia wykonalności tytułu wykonawczego. Nadanie klauzuli wykonalności pomimo niedochowania wymogów formalnych nie jest ani zdarzeniem, na którym oparto wydanie klauzuli wykonalności ani zdarzeniem, wskutek którego zobowiązanie nie może być egzekwowane. W postępowaniu spowodowanym wniesieniem powództwa przeciwegzekucyjnego poddał bowiem ustawodawca rozpoznaniu sądu wyłącznie zdarzenia wywołujące skutki materialnoprawne. Pogląd ten umacnia wykładnia pojęcia „zdarzenia”, użytego w formie określającej podstawę powództwa z pkt 1 § 1 art. 840 k.p.c. W nauce zwrócono uwagę na to, że jest to termin prawa materialnego, ponieważ ze zdarzeniami (jako ich skutki) prawo materialne łączy powstanie zobowiązań. Oznacza to, że „zdarzeniami” w rozumieniu tego przepisu są wyłącznie zdarzenia leżące u podstawy świadczenia wynikającego z zobowiązania dłużnika objętego tytułem egzekucyjnym lub – w przypadkach z art. 786, 788 i art. 791 k.p.c. – stojące u podstawy klauzuli wykonalności (np. umowa przelewu wierzytelności). Tytuł egzekucyjny chroniony powagą rzeczy osądzonej lub zawisłością sporu może dłużnik kwestionować jedynie

w powołaniu się na zdarzenia, które zaszły po ich powstaniu przed nadaniem tym tytułom klauzuli wykonalności (art. 786, 788 i art. 791 k.p.c.). Zdarzeniem takim może być sama czynność prawna przelewu wierzytelności, można kwestionować jej zawarcie, jej ważność i skuteczność, nie może być natomiast takim zdarzeniem złożenie umowy przelewu wierzytelności w niewłaściwej formie w postępowaniu klauzulowym. O ile przejście praw lub obowiązku stanowiące zdarzenie w rozumieniu art. 840 k.p.c. może być przedmiotem badania zarówno w postępowaniu o nadanie klauzuli wykonalności (choć w ograniczonym zakresie, takim jaki wynika z osnowy złożonego dokumentu), jak i w ramach powództwa opozycyjnego, o tyle forma szczególna dokumentu jest przedmiotem badania wyłącznie w postępowaniu klauzulowym, bo tylko w tym trybie jest wymagana i nie decyduje o przejściu praw i obowiązków. Przywołany przez skarżących wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26.07.2012 r. (II CSK 760/11) został wydany w sprawie, w której strona skutecznie zaprzeczyła zdarzeniu istnienia dłużnika, na którym to zdarzeniu oparto wydanie klauzuli wykonalności na podstawie art. 788 k.p.c. Istnienie dłużnika, jego byt prawny, jest zarówno zdarzeniem materialnoprawnym, jak i stanowi przesłankę dopuszczalności każdego postępowania sądowego także klauzulowego, stąd niewątpliwie podlega badaniu w obu tych postępowaniach. Natomiast szczególna forma pisemna umowy przelewu wierzytelności podlega badaniu wyłącznie w postępowaniu klauzulowym z mocy art. 788 k.p.c. Z kolei wadliwe nadanie klauzuli wykonalności na rzecz następcy prawnego wierzyciela z powodu braku wymogu formalnego w postaci dokumentu z podpisami urzędowo poświadczonymi może podlegać badaniu wyłącznie w postępowaniu wywołanym zażaleniem na postanowienie sądu o nadaniu klauzuli wykonalności.

Sąd Apelacyjny podziela w całej rozciągłości pogląd wyrażony w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 17 kwietnia 1985 r. (III CZP 14/85), a mianowicie, że powództwo z pkt 1 § 1 art. 840 k.p.c. umożliwia dłużnikowi merytoryczną obronę przed egzekucją. Uchybienie formalne popełnione przez sąd w toku postępowania co do nadania klauzuli wykonalności (art. 777 pkt 1 k.p.c.) może zatem dłużnik zwalczać w drodze - dostosowanego do tego - zażalenia (art. 795 k.p.c.). Zakres postępowania o nadanie klauzuli wykonalności obejmuje bowiem czynności wstępne do realizacji rozpoznanego (w zasadzie) już przez sąd roszczenia. Stanowi więc ono fragment postępowania egzekucyjnego. Przynależność do postępowania egzekucyjnego wyłącza możliwość podnoszenia w postępowaniu klauzulowym przez dłużnika zarzutów merytorycznych (art. 804 k.p.c.). Zakres kognicji sądu w postępowaniu o nadanie klauzuli sprowadza się przeto do badania, czy dokument, który ma zaopatrzyć w klauzulę, odpowiada warunkom formalnym tytułu egzekucyjnego

(art. 777 k.p.c.) bądź czy zachodzą okoliczności formalne pozwalające na dokonanie w klauzuli wzmianek, o których mowa w art. 788-794 k.p.c. Klauzulę wykonalności wydaną z naruszeniem przepisów prawa egzekucyjnego może dłużnik zwalczać

w drodze – dostosowanego do tego – zażalenia (art. 795 k.p.c.). Merytoryczną obronę przed możliwą egzekucją daje dłużnikowi powództwo, o którym mowa

w pkt 1 § 1 art. 840 k.p.c. Okoliczność, że w zażaleniu może on wytykać tylko formalne wady tytułu egzekucyjnego, przemawia bowiem za tym, że w postępowaniu spowodowanym wniesieniem powództwa przeciwegzekucyjnego poddał ustawodawca rozpoznaniu sądu wyłącznie zdarzenia wywołujące skutki materialnoprawne. Wyjątkowy charakter przepisów art. 840 k.p.c. przemawia za ich ścisłą – wyżej przedstawioną – wykładnią. W przeciwnym razie dochodziłoby do rozstrzygania między stronami tej samej kwestii prawnej w kilku postępowaniach sądowych, a to byłoby trudne do pogodzenia zarówno z prawomocnością postanowienia o nadaniu klauzuli wykonalności, jak i ze względami na sytuację wierzyciela, który pozostawałby zawsze w niepewności, czy wspomniane postanowienie uzyskało przymiot niewzruszalności, tudzież z zasadami ekonomii procesowej. Z drugiej strony, ścisła wykładnia pkt 1 i 2 § 1 art. 840 k.p.c. nie koliduje z zasadą ochrony dłużnika w postępowaniu egzekucyjnym. Dostateczną ochronę przed uchybieniami procesowymi sądu w postępowaniu klauzulowym zabezpieczył ustawodawca, oddając do dyspozycji dłużnika środek prawny, jakim jest zażalenie.

Z tych wszystkich względów Sąd Apelacyjny w pełni zaakceptował ustalony przez Sąd I instancji stan faktyczny i zaaprobował wywiedzione z niego wnioski, co przesądziło o oddaleniu apelacji i obciążeniu powodów zwrotem kosztów postępowania apelacyjnego na rzecz pozwanego (art. 385 k.p.c. w zw. z art. 98 k.p.c. i art. 105 § 2 k.p.c.)

Sąd na podstawie art. 397 k.p.c. w zw. z art. 98 k.p.c. uwzględnił w części wniesione przez pozwanego zażalenie, albowiem na rozprawie w dniu 21.12.2015r. wniósł on dodatkowo o zasądzenie kosztów stawiennictwa pełnomocnika w wysokości 802 zł na czterech rozprawach. Sąd przyznał koszty stawiennictwa na trzech rozprawach (gdyż pełnomocnik nie wykazał, że stawił się także na czwartą odwołaną kilka dni wcześniej rozprawę) w kwocie 571,50 zł oraz doliczył kwotę 30 zł, z tytułu opłaty sądowej od zażalenia, co łącznie dało kwotę 601,50 zł, o którą podwyższył zasądzony zwrot kosztów w wysokości 3.600 zł.